

EMIL HOROMNEA

AUDIT FINANCIAR

CONCEPTE. STANDARDE. NORME

TIPO MOLDOVA

2015

EMIL HOROMNEA

AUDIT FINANCIAR
CONCEPTE. STANDARDE. NORME

Ediția a V-a, revizuită și actualizată

TIPO MOLDOVA

Referent științific: Prof. univ. dr. HORIA NEAMȚU
Președintele Camerei Auditorilor Financiari din
România

ISBN 978-973-168-408-6

Redactor: Aurel Ștefanachi
Tehnoredactare: Florentin-Emil Tanasă, Gheorghiță-Vasile Nicolaescu
Coperta: Andrei Ștefanachi

Iași, 2015

© Tipo Moldova

Editura Tipo Moldova este acreditată de Consiliul Național al Cercetării Științifice din Învățământul Superior (C.N.C.S.I.S.)

Tipo Moldova,
E-mail: office@tipomoldova.ro

CUPRINS

ÎN LOC DE PEFATĂ.....	7
CAPITOLUL 1	
Informația contabil între imaginea fidelă și validarea prin auditul financiar.....	12
1.1. <i>PRINCIPII, NORME SAU CONVENTII CONTABILE, PREMISA A IMAGINII FIDELE.....</i>	12
1.1.1. <i>Principiile generale ale contabilității</i>	12
1.1.1.1. <i>Principiul dublei reprezentări</i>	13
1.1.1.2. <i>Principiul dublei înregistrări.....</i>	15
1.1.1.3. <i>Principiul înregistrării separate a tranzacțiilor și evenimentelor economice</i>	16
1.1.2. <i>Principii și convenții contabile.....</i>	18
1.2. <i>UTILIZATORII INFORMAȚIILOR CONTABILE.....</i>	23
1.3. <i>IMAGINEA FIDELĂ, OBIECTIV FUNDAMENTAL AL CONTABILITĂȚII</i>	26
CAPITOLUL II	
Glosar de termeni utilizați în auditul financiar.....	34
CAPITOLUL III	
Normare și reglementare privind activitatea de audit financiar	53
3.1. <i>DELIMITARI CONCEPTUALE</i>	53
3.2. <i>SCURTA ISTORIE A AUDITULUI</i>	54
3.3. <i>NECESITATEA NORMĂRII ȘI REGLEMENTĂRII AUDITULUI FINANCIAR</i>	57
3.4. <i>NORME DE REFERINȚĂ ÎN AUDITUL FINANCIAR</i>	59
3.5. <i>PREZENT ȘI PERSPECTIVA ÎN EVOLUȚIA REGLEMENTĂRIILOR PRIVIND AUDITUL FINANCIAR</i>	61
3.5.1. <i>Piața de audit la nivel european</i>	65
3.5.2. <i>Adoptarea Standardelor Internaționale de Audit pe plan european.....</i>	68
CAPITOLUL IV	
Obiective și principii care guvernează auditul situațiilor financiare	69
4.1. <i>OBIECTIVE ȘI CRITERII CARE GUVERNEAZĂ AUDITUL SITUAȚIILOR FINANCIARE</i>	71
4.2. <i>CLASIFICAREA ACTIVITĂȚILOR DE AUDIT</i>	74
4.3. <i>PROFESIA DE AUDITOR FINANCIAR.....</i>	80
4.4. <i>ORGANIZAREA ACTIVITĂȚII DE AUDIT FINANCIAR</i>	83
4.4.1. <i>Camera Auditorilor Financiari din România (CAFR)</i>	83
4.4.2. <i>Obținerea calității de auditor financiar</i>	86
CAPITOLUL V	
Etică și comportament profesional în auditul financiar	91
5.1. <i>CODUL ETIC NAȚIONAL AL PROFESIONIȘTILOR CONTABILI</i>	92
5.1.1. <i>Principii fundamentale ale profesionistului contabil (auditorului financiar).....</i>	94
5.1.1.1. <i>Independența în audit.....</i>	97

CAPITOLUL VI

Controlul calității activității de audit financiar.....106

6.1. CONTROLUL DE CALITATE LA NIVELUL ORGANISMULUI PROFESIONAL	111
6.2. CONTROLUL DE CALITATE LA NIVELUL CABINETULUI.....	114
6.2.1. Procedurile de control de calitate aplicate în cabinet sau societate de audit	116

CAPITOLUL VII

Misiunea de bază în auditul situațiilor financiare122

7.1. PREMISELE NECESARE EXERCITĂRII MANDATULUI DE AUDITOR FINANCIAR.....	122
7.2. ACCEPTAREA UNUI CLIENT. MASURI PRUDENTIALE.....	123
7.3. ACCEPTAREA MISIUNII DE AUDIT.....	123
7.3.1. Conflicte de interese.....	124
7.3.2. Onorariile profesionale.....	126
7.3.3. Fișa de acceptare a misiunii de audit	127
7.4. CONTRACTAREA LUCRARILOR DE AUDIT.....	128
7.5. PLANIFICAREA AUDITULUI.....	130
7.5.1. Cunoașterea entității auditate.....	131
7.5.2. Identificarea domeniilor și sistemelor semnificative.....	134
7.5.3. Estimarea și analiza prealabilă a riscurilor de audit	136
7.5.3.1. Riscurile de audit.....	137
7.5.3.2. Proceduri de evaluare a riscului în audit.....	141
7.5.3.3. Elemente specifice privind evaluarea riscului în cadrul IMM-urilor	142
7.5.3.4. Particularități în gestionarea riscurilor la IMM	147
7.5.4. Elaborarea planului și programului de audit	151
7.5.5. Procedurile de audit.....	153
7.6. EVALUAREA CONTROLULUI INTERN.....	154
7.6.1. Sistemul de control intern.....	155
7.6.2. Principiile organizării controlului intern	165
7.6.3. Etapele evaluării (aprecierii) controlului intern.....	166
7.6.3.1. Înțelegerea și descrierea sistemelor semnificative.....	166
7.6.3.2. Confirmarea înțelegerii sistemului; testele de conformitate	168
7.6.3.3. Evaluarea riscurilor de eroare	168
7.6.3.4. Verificarea funcționării controlului intern	169
7.6.3.5. Evaluarea preliminară; teste de permanență	171
7.6.3.6. Evaluarea finală și incidente asupra misiunii	171
7.6.4. Raportul asupra controlului intern.....	172
7.6.5. Evaluarea finală a calității controlului intern.....	174
7.6.6. Limitele controlului intern	177
7.7. CONTROLUL CONTURILOR.....	177
7.7.1. Probe și teste de audit	177
7.7.1.1. Cerințele probelor de audit	179
7.7.1.2. Criterii de evaluare a probelor de audit.....	181
7.7.1.3. Clasificarea probelor de audit.....	181
7.7.2. Programul de control al conturilor.....	183
7.7.3. Proceduri de audit pentru obținerea probelor de audit	189

7.7.4. Ipoteza continuității activității	201
7.8. EXAMINAREA ȘI VERIFICAREA SITUAȚIILOR FINANCIARE.....	202
7.8.1. Misiuni inițiale - soldurile de deschidere.....	202
7.8.1.1. Concluziile și raportarea de audit în condițiile reglementate de ISA 510	204
7.8.2. Verificarea situațiilor financiare.....	206
7.9. RAPORTUL DE AUDIT	212
7.9.1. Rolul raportului de audit.....	213
7.9.2. Cerințele raportului de audit.....	214
7.9.3. Forma și conținutul raportului de audit	215
7.9.4. Opinia de audit	220

CAPITOLUL VIII

Fraudă și eroare în audit.....225

8.1. PSIHOLOGIA PERSONAJULUI PREDISPUȘ LA FRAUDA FINANCIARA	225
8.2. RESPONSABILITATEA AUDITORULUI PRIVIND LUAREA INCONSIDERARE A FRAUDEI LA AUDITAREA SITUAȚIILOR FINANCIARE.....	226
8.3. CARACTERISTICILE FRAUDEI	228
8.4. RESPONSABILITATELE CONDUCERII ȘI ALE PERSOANELOR ÎNSARCINATE CU GUVERNANTA	231
8.5. LIMITARI INERENTE ALE UNUI ANGAJAMENT DE AUDIT ÎN CONTEXTUL FRAUDEI.....	233
8.6. RESPONSABILITATELE AUDITORULUI PENTRU DETECTAREA PREZENTĂRIILOR ERONATE SEMNFICATIVE CAUZATE DE FRAUDA	234
8.7. SCEPTICISMUL PROFESIONAL	235
8.8. ANALIZA FACTORILOR DE RISC DE FRAUDA.....	237
8.9. RISCURI DE FRAUDA ÎN RECUNOASTEREA VENITURILOR.....	238
8.10. ÎNREGISTRARI CONTABILE ZILNICE ȘI ALTE AJUSTĂRI	241
8.11. DECLARAȚIILE CONDUCERII.....	242
8.12. COMUNICAREA CU CONDUCEREA ȘI PERSOANELE ÎNSARCINATE CU GUVERNANTA	243
8.13. COMUNICAREA CU AUTORITĂȚILE DE REGLEMENTARE ȘI APLICARE.....	245
8.14. IMPOSIBILITATEA AUDITORULUI DE A CONTINUA MISIUNEA	245
8.15. DOCUMENTAREA	246
8.16. PRINCIPALII FACTORI DE RISC DE FRAUDA	247
8.17. PROCEDURI DE AUDIT PENTRU ABORDAREA RISCURILOR DE DENATURARE SEMNIFICATIVĂ CA URMARE A FRAUDEI	253
8.18. CIRCUMSTANȚE CARE INDICĂ POSIBILITATEA UNEI FRAUDE.....	257

CAPITOLUL IX

De la fraudă și eroare la scandalurile financiare și actuala criză globală.....259

9.1. ENRON.....	261
9.2. ARTHUR ANDERSEN	264
9.3. PARMALAT	267
9.4. WORLD.COM.....	272
9.5. BARINGS	275
9.6. SCANDALURI FINANCIARE ACTUALE	276
9.6.1. Merrill Lynch.....	276
9.6.2. Satyam.....	277
9.6.3. Mardoff.....	280

9.6.4. <i>Stanford Financial Group</i>	281
9.6.5. <i>Tesco</i>	282
9.6.6. <i>Scandalul financiar LIBOR</i>	283
9.6.7. <i>Dynegy</i>	285
9.7. <i>REGLEMENTARI ADOPTATE SUB IMPACTUL MARILOR SCANDALURI FINANCIARE</i>	287
9.7.1. <i>Legea Sarbanes-Oxley</i>	287
9.7.2. <i>Codul Integrat al Managementului Riscurilor</i>	290
9.8. <i>CRIZA FINANCIARA GLOBALA</i>	293
9.9. <i>UTILIZAREA ANALIZEI SWOT ÎN STUDIEREA EFECTELOR CRIZEI GLOBALE</i>	297
9.10. <i>CATEVA CONSIDERATII PERSONALE ASUPRA CRIZEI FINANCIARE GLOBALE</i>	302
9.11. <i>GUVERNANȚA CORPORATIVA ȘI AUDITUL FINANCIAR</i>	307
9.11.1. <i>Delimitări conceptuale și evoluții privind guvernanta corporativă</i>	308
9.11.2. <i>Conexiunea guvernanta corporativă - audit financiar</i>	314
9.11.3. <i>Modele de guvernanta corporativă</i>	316
9.11.4. <i>Codurile de bună practică</i>	318
9.12. <i>PERSPECTIVELE PROFESIEI CONTABILE IN CONDITIILE CRIZEI FINANCIARE GLOBALE</i>	320

CAPITOLUL X

Studiu de caz RAPORT DE AUDIT PRIVIND SITUAȚIILE FINANCIARE PE ANUL

2013 LA S.C. „ALFA” S.A.	323
<i>ANEXA I</i>	327
<i>ANEXA II</i>	331
<i>ANEXA III</i>	334
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ	361